

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébut pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó eszt october 1jétől december végeljáró év negyedes előfizetést postán 3 fr. 30krral, Budapest-a' szerkesztőség.
re borítéktalanul 's házhoz küldéssel 2 fr 40krral testvér lapjaira elfogad

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyorsz. (Orvosi jelentés Nádor ó cs. kir. főhercegsége egészségi állapotáról; kinevezések; törvényhozási tájékozás; Bihar, Arad és Bars megyék közgyűlései; erdélyi országgyűlési 's egyéb ügyek; hangversenyre meghívás Szekszárdról; nyúl levél a' losonezi kisdudovó intézet választványához; a' kisdudovó intézeteket M.országban terjesztő egyesület; dunagőzhajózási társaság; milyen lesz f. e. őszünk időjárása? budapesti napló.)

Spanyolország. (Mon pénzügyminiszter czafoló be-
széde Luiza infanszónék Montpensier herceggeli házassága tárgyában; elegy.)

Franciaország. (Montpensier hg Aumale hg testvére kíséretében Spanyolországba indul; elegy.)

Dánia. (A' schleswig-holsteini kormány körlevele; Ols-
hausen és pere; elegy.)

Olaszország.

Értesítő; dunavizálás.

Magyar- és Erdélyország.

Vd. ORVOSI JELENTÉS Nádor ó cs. k. Főhercegsége egészségi állapotáról. Noha ó cs. kir. Főhercegsége a' gyógyszer hatása miatt 10dik és 11ik közti éjelen nyugalmasan nem aludt, az éjmég is lényegesen jobb volt az előbbinél.

Miután a' szükséges álm hiányzott, ó Fensége oct. 11ke reggelén erősbnek nem érzé magát, mint tegnap. Budán mindszenthó 11kén 1846. Reggeli 9 óra. S t á hly m. k. Dr. Würtler m. k.

Vid. ó csász. kir. Főhercegségénél folyó hó 10dikén tapasztalt javulás ohajtott folyama már a' tegnapi nap délelőtti óráiban váratlan félbeszakadást szenvedett, miután az e' f. hó 8dikán szerencsésen legyőzött fenyegelő kór jelenetek egymást váltva ismét előtűntek, és egésznap folytán komoly aggodalmat gerjesztettek. Estve 10 órakor a' bajok engedtek, és csak-nem 6 óráig folyvást tartó álm következett.

12kén reggel ó Fensége könnyebben érzé magát és e' jelen pillanatig nem mutatkoznak aggasztó jelenségek. Budán Mindszenthó 12kén 1846. reggeli 9 órakor S t á hly m. k. Dr. Würtler m. k.

VII. Ámbátor nádor ó cs. kir. főhercegségének egészségi állapota tegnapi nap folytán megnyugtatónak mondathatott, a' viszatérő egészségnek ohajtott jelenségei azonban híjában vártak. Az éj beálltával nyugtalanabb lón a' magas beteg, 's noha az aggasztó kórjelenségektől megkímélte, az éj első fele mégis álm nélkül maradt. Éjfél után ó cs. kir. főhercegsége csendes álomba merült.

Folyó hó 13án reggel ó fensége részben a' nyugtalanul töltött éj miatt kevésbé vidor volt, 's erőben nem gyarapodva érzé magát. Budán, oct. 13án 1846. Reggeli 9 órakor. S t á hly m. k. dr. Steinmassler m. k. Károly főherceg ó cs. kir. fenségének udv. orvosá; dr. Würtler m. k.

VIII. Ó fensége egészségi állapota az egész nap folytán változó vala; a' használt orvosi szerek nem maradtak ugyan siker nélkül, azonban az erőnek némi csökkenése mégis észrevehető volt, 's ez okból több orvosok hozzájárulásával tanácskozány tartatott. Ebben az eddigi gyógyítási terv közmegegyezéssel jóváhagyatván, ennek folytatására tovább is tudomány; 's tapasztalásból vett elvek jeleltettek ki.

Az éjén át ó cs. kir. főhercegsége nyugalma több izben félbeszakasztatott.

Folyó hó 14kén reggel ó fensége egészségi állapota általában valamivel jobb, mint tegnap. Budán oct. 14dikén 1846. reggeli 9 órakor. S t á hly m. k. dr. Steinmassler m. k. dr. Würtler m. k.

Ó cs. 's ap. kir. Fölsége Rudics Dániel pesti, és Németh János pozsonyi elsőbíróságu váltótörvényszékek elnökeit udv. 's illetőleg k. tan. Ebeczky Imagy. k. helytartósági számvevőt, kir. tanácsos' czímmel diszesíteni; továbbá Magyarabér József alkaptányt magyar nemességgel díjmentesen feluházni; nemkülönben Bene Antal nyugalmazott másodkapitányt a' pozsonyi kerületben számszeletti tartománybiztossá érdemesíteni legkegyelmesebben méltóztatott.

Ó cs. 's ap. kir. Fölsége Kállay Kristóf cs. k. kamarást saját kérelmére Krasznamegyében viselt főisp. helytartói hivatalától fölmenteni, 's helyébe ugyanezen megye főisp. helytartójává losonezi Bánffy Béla táblabíró kinevezni legkegy. méltóztatott.

Achataz Viktor főhícnik. vasmű-kezelő pojnik vas-olvasztómű gondnokká léptetett elő.

A' budai kir. kamrai főpénztári hivatalnál megüresült pénzkezelőségre Vicsc há n Antal pénztári tiszt; a' pozsonyi kerületi főpostahivatalnál megüresült járulnokságra pedig Beránek Pál ottani gyakornok lón érdemesítve.

Törvényhozási tájékozás alkalmazási tekintetben. III. Magyar törvény. A' földkerekség minden tengereiben nincs annyi csep, mint a' mennyi törvény jöhet létre, ha részletekbe bocsátkozunk. Részletekben van a' végtelenség (s ki hirté?) általányban lelhetni föl végét mindennek!

Vessünk csak egy pillanatot honi törvénykönyvünkre! számláljuk föl csak miből áll ez? 's látni fogjuk, hogy a' tenger sem fenekeltenebb annál! Hajdan átkozták a' rómaiakat, hogy lemezekre iratá a' törvényt: oly magas póznákra aggatva, a' különben is apró betűkkel írottakat, hogy tudomásra egy könnyen nem jöhettek! Vajjon, kérdem — nazai törvényünk tömkelegei némi tekintetben nem hasonlítanak e' ama római törvényekhez? mellyek kisded betűkkel írva és hosszú rudak végeire voltak felállítva a' fennben? hova csak az égi madarak szállhattak!

Tekintsünk csak végig honi törvényeinket (amugy nagyából csak) 's borzadva látjuk, hogy ott van: Verbóczy még pedig latin nyelven (héj, beh magas pózna!) azután decreta regum (etiam latine) Kittonics (centuria dubietatum et contrarietatum... a' kétségek és ellenkezések táborá) Regulamentum militare (római nyelven) „Praxis criminalis“ (valóságos latin nyelven) „Regulae juris“ (latinosan) „Directio Methodica“ (Kitonics de Kosztanicsa) „Articuli juris thavernicalis“ a' városi polgárság számára; (etiam latine!) Planum tabulare (latinissimé!), Sententiae curiales“ (in summa latinitate!) De még a' törvényértelmezők is latin nyelven írtak magyar rászataikat! (inter primos cons. Kelemen! non sine flosculis) Huszthy, Szegedy jezuíták, ergo latine, Szlemenics is előbb nimium latine; Frank sőt meg maga Kövy is!!!

De hagyjuk el e' szomorító időket! (Jobb azokra nem emlékezni). Most örülünk egy kicsit (magunkban) hogy magyarul szabad, sőt nemcsak szabad, hanem köteleesség és így jog is beszélni, írni 'stb. Azután a' dologra!

Ha Talleyrand egykor azt mondotta: je vous apporte l'idée nouvelle l'idée du droit... ezt semmi nemzetnek nem sughatta volna meg oly bátran, mint nekünk magyaroknak... mert ha némely régibb törvényeink egyoldalúságát, részrehajlását, következetlenségét, szóval: roppant idomtalanóságát nézzük, azt kell mondanunk hozzáról, mit Fessler (Geschichte der Ungarn) mondott őseinkről: „sie lieszen sich taufen, und blieben Barbare!“

Ne vélje azonban senki, mintha ellenmondásba esztünk volna, midőn a' részleteket végtelenségnek bélyegeztük, a' törvényről mégis azt állítottuk, hogy azok bizonyos részletek. Mert ez koránsem ellenmondás. Csak értsük meg egymást. Ugyanis: minden részletet előadni nem czélunk, hanem egyedül bizonyos részleteket, t. i. a' jogot, azután ugyszólván a' fajakat, a' többit az előljárókra (hatósági tisztikarra 'stb.) kell bízni, mert a' törvényrészletek kimeríthetlenség, hanem arra való a' tisztikar (tanács 'stb.) hogy a' részleteket subsumálni képes legyen, azért ugy szükség őket képezni és megválasztani.

A' magyar törvény tehát nem egyéb, mint országos határozat, melly a' józan ész igényeit bizonyos részletekben parancsolja teljesíteni.

Nincs mit nevetni, ha mondom, hogy itt a' teremtsénel kell kezdeni, mert isten az embert úgy teremtette, hogy élhessen és éljen. Azért legelső kérdés köztársaságban az élhetési kérdés, még pedig minthogy az ember két (t. i. erkölcsi és anyagi) világ részese, annál fogva e' két értelembeli élhetési joga forog itt fen.

Az ember tehát (s így alkalmazva minden magyar) joggal kívánja meg, hogy élhessen, még pedig, (hogy mindent kimondjunk) testében, lelkében megnyugodva, és így anyagi szükségzeit becsületes úton módon legkisebb akadálytétel nélkül fődözhesse; vagyis állati életét fentarthassa 's az arra szolgálható kellékeket megszerzhesse, kereshesse 's a' mellett lelkileg is élhessen, hogy mik a' lelket illetik, azokban is részesülhessen és botrány nélkül élhessen, az anyagiakban pedig kárhozat nélkül.

Innen a' törvény szelleme legyen az élhetési jog (e' két értelembeli) fentartása, megőrzése 's ekként minden botrány és kár eltávolítása 's ki kell mondani: „ovakodjál a'

másétől“ 's törvény legyen, hogy a' ki másét bántja, t. i. anyagi értékétől megfosztja embertársát, a' törvény térítse meg vele; úgy a' kárt is pótolassa ki a' haszonvétellel együtt 'stb. Botrányért pedig üljön börtönt 's többféle. —

A' kárra nézve igen összeillik nyelvünk ama híres és nevezetes Bentham haszonelvével! t. i. ó a' törvényhozás elveit a' haszon alapjára építette (le plus grand bien du plus grand nombre). Mit én mélyebben fejtegetek kéziratban heverő „polgári nevelés elvei“ czimű munkámban;*) t. i. a' szükségek osztályzata után a' haszon fogalmát közelebből meghatározva 's a' lelki (erkölcsi) kellékeket is megérintve.

Már hogy Bentham a' haszon elvével mondott valamit, mutatja bölcsészti nyelvünk is; hol a' haszon ellentétje még a' köznép szájában forogván, ezen elv anyagi tekintetben szinte önként igazolja magát a' ma igazán gyönyg szóban: „kárhozat“ (hol a' kár, melly okoztatik, a' mélyebben vizsgálódók előtt a' legbölcsebb okosságokkal van kifejezve). Csak hogy Bentham a' lelki (hogy ugy mondjam) károkat (kárhozatot) nem említi, t. i. a' botrányt! sem a' botrány ellentétét az üdvet. Innen ó a' bírálát szigorúsága ellen eléggé fölbástyázva nem lévén, az erkölcsészek (moralisták) előtt megállása nem volt; 's a' törvényhozás roppant kárára, ittott enyészni kell elvének!

Tegyük hozzá a' lelki hasznót is, azután egyszerűsítve lesz törvényhozásunk, közintézetek, mindenünk. Ennek pedig több nem kell, csak a' szeretet igéje váljék egyszer testté, akkor a' mennyei birodalom létesítve lesz 's az üdv munkája be lesz végezve.

Tekintsünk szét már most a' magyar társadalmi körben! Nem szövi é azt az önzésintézkedéseit, 's hatóságai minden rendelkezésin (municipalitásain) keresztül? Vannak é országszerte közlekedései? Igen is de mikor? Felelet: ha isten egy jó telet ad! mert (csak valljuk meg) a' magyarnak csak akkor van jövőse menése (commeatus) honában, ha az isteni gondviselés készít neki utakat és hidakat, vagyis ha jól befagy a' hármast halom hegye völgye, és a' négyes folyam víz hulláma! némely közintézetekre jobbadán a' véletlentől várunk. P. o. m. i. o. s. d. a. miveltségre mutat az, midőn nem ritkán egy gár gazdag összeáll, összesug 's több erősebb 's tán elszántabb czinkost összeszed 's a' hivatalokat mint az igazság-kiszolgáltatás, 's így megyei álladalm talpkövet, egymás közt felosztani akarják; 's ha sikerül — mindazok, kik tervökbe nem illenek (legyenek bár aristidesi jellemek!) szép énekszóval kimaradnak.

Hol van itt az aristotelesi általányosság? hol a' keresztényi szellem, melly szinte általányosságot (a' rut önzés ellenében) követel? Hol van itt a' következetesség? midőn a' választásokban nincsen minden magyarnak szavazási joga, hol van itt a' híres elv „quod tibi non vis fieri“ megtartva? hát a' bírói ítélés? illy pártoskodási viszonyokban! Egy magyar bírósájból hallottam, midőn foglalni mentünk: „el kell szedni mindenét, ugymond, hogy mozdulni se tudjon!“ Ha nagyobb része ilyen lenne a' magyar bíráltnak, — akkor csakugyan valósági bélyeggel dicsekedhetnék azon közmondás: „isten ments meg magyar keztől, zsidó észől!“

'S ha egyikét szilárd jellem akad is a' jobbak között hány hydrafej emelkedik föl ellenökben? amazokat különféle gyanúsítgatásokkal ostromolva „ki tudja mit akar?“ Emlékezzünk csak ama híres valóban 's beduin szerű botrányra, mellyet gr. Széchenyi István mondhatni rendkívüli kimélettel festetett „pesti kikötő“ czimű hazafiui panaszában, 's kérdem: illyeseket tapasztalva van é nálunk közszellem? — Mäskor többet — ezt is csak a' hírlapokbani felszólításokra, mellyek általában a' jogértőkhöz intézetvék. Zombory Leopold.

Biharmegye közgyűlésének folytatása.

A' börtön feyelmére hanyag ügyelést szükséges valarosszalni annak jövőben kellő állapotra juttatása végett, de czélszerű azon okbul, mert ezen esemény háta mögött dolgok lappangnak, mellyek a' sorsnak utmutatóul szolgálhatnak, a' mult titkainak fölfedezésére.

A' jegyzőkönyv hitelesítés után tbiro N. J. előterjeszté, hogy olly dolog tudomására jutott, melly a' megye joga-

*) Kár hevertetni!

it csorbítja 's a főispánait terjeszti. Ugyanis a' rendek mult közgyűlésben hozott bizonyos határozata őt, mint ügyvédet érdekelvén, elment első aljegyző N. A. irodájába, a' végzés kiírása végett. Azonban akkor elutasított, hogy mivel a' meghitelesített végzés még a' főisp. helyettes áttekintésén keresztül nem ment, azt kiadni nem lehet. Későbbben ismét sürgette a' végzést, s midőn a' kiadó a' Gesztről, (a' főisp. helyettes lakhelyéről) viszszerült jegyzőkönyvet előmutatá, akkor látta a' szónok, hogy az általa keresett kérdéses cikkely a' főisp. htes írása. Ennek elbeszélése után figyelmezteté a' rendeket, hogy a' főisp. h. által az 1723: 58. t. cz. van megsértve, mely a' főispánokat a' megyei végzések megváltoztatásától's megmásmásától eltiltja, megemlíti, miként e' szerint senki sem leszen biztos, hogy a' mit a' többség elhatározott, megfog é határozatul maradni 's nem fog é egyes ember által megmásmitt. ennél fogva kéri a' rendeket, hogy fenmaradt jogaik fölött őrkdjjenek. Az indítványra következett esendet főisp. helyettes ur szakítá meg 's előadá: miszerint jegyzőkönyvben nem az indítványozó tbiró szerint, gyűlés után, hanem gyűlés előtt ígattá be igazításait; ezt pedig azon okból tette, mert első aljegyző urnak ismeretes járatlansága 's jegyzőkönyveinek innen következő hibássága miatt az időt kimélni 's a' dolgok haladását kívánta eszközölni; mely által miután javításai felolvastattak, 's azok a' szokott hitelesítésen keresztül mentek, hibát egyáltalában nem követett el. Az elnöki székben tettezen kijelentés, mely tbiró N. J. előadására czáfolatul vala intézve, mármár megnyugtató a' közönséget, mert gondoltuk, hogy az elnök, egyenesen, félre nem magyarázható válaszában a' jegyzőkönyvre nézve a' szükséges felvilágosítást megadta. Azonban egymás után emelkedtek az ellenkezőt állító szónokok, nyilván erősítők: mikint a' főisp. helyettes előadása nem áll, mert a' jegyzőkönyvet, melynek a' megyeházból elvándorolnia nem szabad, a' főisp. helyettes Gesztre kivitelvén, a' már meghitelesített végzéseken tön másításokat 's állításuk igazolására követelék, hogy a' jegyzőköny a' gyűlésbe hozassék fel. 'S voltak, kik a' főispán. helyettes fenébbi méntességére válaszul adák, mikép nem kelle vala a' mult tisztujtáskor olyanokkal tölteni be a' hivatalokat, kik arra nem alkalmasok, 's elmondák, hogy a' jegyzőkönyv módosítását, nem annyira rosz akarattal, mint ama kényszerítő állásnak tulajdoníták, melybe főispán helyettes ur ön magát vitte belé az által, hogy tudatlan és alkalmatlan hivatalnokokat teremtett. 'S többek közt tbiró E. Zs. ezen kellemtelen állásra hivatkozva, felszólítá a' m. főispáni helyettes és rendeket, hogy jövendőre nézve előfordulható hasonló esetek eltávolítása tekintetéből az első aljegyzőt hivatalából tegyék ki 's helyébe alkalmas egyedet ígtassanak. A' főisp. helyettes előadását czáfoló szónokok közül a' rdek figyelmeztet különösen m. aljegyző K. A. vonta magára; erre nézve a' jegyzőkönyv így szól: „több szónok közt második aljegyző K. A. által, becsülete szentségére 's hivatali hitére hivatkozás mellett, az adatván elő, miszerint a' kérdéses gyűlés bevégeztetése után bizonyos tárgy fölött hozatott végzés kiírása végett az első aljegyzői irodában megjelenvén 's a' jegyzőkönyvet nézegetvén, az általa keresett végzést azért nem kaphatta ki, mivel az első aljegyzői kiadó irnok azzal mentegetőzött, miszerint a' jegyzőkönyvet, mielőtt abból valami végzés kiadtnék, Gesztre kell küldenie; a' mikor ő eltávoztván, idő mulva pedig hasonló czéltól ugyanott megjelenvén, az ekkor újabbban megtekintett jegyzőkönyvből azt tapasztalta, miszerint abban, az általa keresett b. böszörményiek folyamodványa fölött 's ezen kívül három más tárgyban az előterjesztő jegyző által feltett, meghitelesített 's gyűlés bevégeztetése után is a' jegyzőkönyvben olvasott végzések kihuzva, és m. főisp. htes ur saját kezével, azok helyett, mások vannak beigtatva.“ — És a' közönséget kétély szállotta meg, hogy a' két, nyilatkozat közül, melyeknek adjon hitel? amde a' kétély nem sokára eloszlott, mert főisp. h. ur előadá: hogy 2 aljegyző ur nyilatkozata folytán csakugyan jut eszébe, mikint a' b. böszörményiek folyamodványa tárgyában kelt végzés helyett mást írt. Folytak tehát e' nyilatkozat után a' vitatkozások 's eszmetársulat után gyakran merült fel bennünk a' multnak keserű emlékezete, ki-vált midőn th. T. Ö. egyik Bihar legtiszteltebbeinek felállott. „Keserű lehetnék, ugymond, e' tárgy vitatásánál, mert erre okom is volna, mert én valék, ki ellen, bár a' rendeknek egyetemes elismerése bizonyítá ártatlanságomat, az ármány oda tudott hatni, hogy ellenem fenytő kereset indíttassék, mely alól, hála az igazságnak, legfelsőbb bíró ítéleténél fogva is felmenttettem. Keserű lehetnék; mert az ármány nem elégette meg ezen működését, hanem az allg. Zeitung után becsületes támadaték meg, valódan rágalomokkal illettem, melyeket addigis, míg maga után elégtételt szerez-nék, a' rendek színe előtt olyanoknak nyilatkoztatok; azonban több több keserűséget előidézni nem akarok részint a' rendek iránti tisztelétből, részint azért, mert ezen nap leg-

fényesb elégtétel rám nézve 's legfényesebb bizonyítványa augst 7kén a' rendek előtt mondott szavainnak.

T. Ö. tbiró beszéde folyamában felírást javasolt ő felségéhez. Azonban halljuk a' jegyzőkönyvet... „Folytak a' vitatkozások, egy felől a' megsértetnek vélt törvény 's megyei jogok mikénti orvoslása és a' jegyzőkönyv megrontott hitelességének helyreállítási módja, más felől pedig az első aljegyző ur hivatali alkalmatlan léte kimutatása körül, melynek következtében első aljegyző N. A. kijelenté, hogy miután a' rendeknek közelebbi tisztválasztáskor nyert hivatala kezelésével 's munkálkodásával való elégtelenségüket tapasztalta, mult gyűlés végével azt a' főisp. htes kezébe le is kívánta tenni, lemondását azonban ő mta akkor nem fogadván el, most a' rendek kezébe, honnan vette, ezennel leteszi. Mely hivatali lemondást a' rendek azonnal elfogadván, ennek megtörténte után, a' jegyzőkönyvnek fentebbiek szerint kétségtelenül hitelesítés után lett változtatásából folyó sérelem körül forogtak a' vitatkozások; minélfogva főisp. htes ur látván, mikint a' tanácskozás az ő cselekvénye körül forog, az elnökséget, hogy a' rendek annál szabadabban tanácskozhassanak, első alispán urnak áttadá 's maga a' tereméből eltávozt. — A' jegyzőkönyv most között soraiból áttallítja az érd. olvasó, hogy a' tanácskozó testület in capite reformáltatott 's midőn esk. S. L. és t. ügyvéd Cs. J. nyilatkozatit hallók, azon őszinte ohajtás támadt bennünk, hogy bár a' tagok is reformálnák önmagukat. A' főisp. htes kimenetele után első alispán szóllalt meg, hogy fel levén hivatala az elnökség folytatására, azt ezennel teljesíti. Egyébiránt folytatja alispán ur, nekem az elnöki székben saját véleményem van. (halljuk) És a' közönség, mely első alisp. urnak elnökségéhez még nem szokott, nem sokára megérté alisp. ur saját véleménye loyaltását, miszerint t. i. alisp. ur azon nézetét nyilvánítá, hogy neki a' többséget kimondani kötelessége. És az elnöki székben kimondott ezen saját véleményét a' rendek köz örömmel fogadák, mert a' gyűlés azon tagja is, ki az elnöki kötelességről gondolkozni nem gyakran szokott, őszhangzásba látta véleményét alispán ur saját véleményével. Amde halljuk tovább a' jegyzőkönyvet. „A' mikor a' tárgy folyton vitattatván, fölötté a' megye rendei abban állapotak meg, hogy miután főisp. ur fenébb foglalt nyilatkozatában maga megismerte, mikint a' mult juniusi gyűlésen első aljegyző N. A. által vezetett j. könyvnek, a' b. böszörményi község folyamodványát tartalmazó cikkelyét saját szavai szerint új szerkezetbe öntötte 's újra fogalmazta, kétségen kívülé lett, miszerint ő mta a' rendek jogaiba avatkozott 's az 1723: 58. t. cz. nyilvánosan megsértette. Mivel pedig ugy vannak meggyőződve, hogy jogaik épségben maradása fölött őrkdjni, mint szinte az azokon ejtett csorbákat törvényes uton kiegyenlítani, végre a' törvénysértéseket orvosoltatni egyformán kötelesek, ennél fogva a' czélul tüzött orvoslásra szükséges eszközöket annál inkább kívánják használni, mivel főisp. h. ur kérdésben forgó cselekvénye után bár sajnálva is, ki kell mondanio, hogy ő mta iránt a' bizodalom, a' rendek szívében gyökeret nem verhet; sőt olly helyzetbe jöttek, miszerint bizodalmatlanságukat újabbán kijelenteni kénytelenek; ugyanazért támaszkodva az 1536: 36. t. világos tartalmára, a' mult 1811. 1812. 1813. 1814. években ő mta ellen tett alázatos felírásaik tartalmával is egybefüggőleg, a' kérdésben forgó cselekvényt ő s. k. fensége előtt bepanaszolni kívánják, teljes és fiui bizodalommal levén, miszerint ő fensége az igazságot meghallgatni 's a' törvényen, megyei jogokon és a' j. kövyv hitelességén ejtett kétségtelen sérelem orvoslásával ki is szolgáltatni kegyelmesen méltóztatik; alázatos eszedéseket abban pontosítván, miszerint panaszuk tárgyát maga rendén minélelőbb megvizsgáltatni 's miután annak alapos létéről meggyőződve leend, az idézett törvény értelmében orvoslást nyújtani méltóztatnék. Egyébiránt a' fenébbiekben foglalt tárgynak azon oldaiasem mellözte el a' rendek figyelmét, mely szerint volt első aljegyző N. A. ur ugy tünik elő, mint ki, jegyzőkönyve megmásmítására 's egész végzéseknék új szerkezetbe öntésére alkalmat nyújtott, 's bár tudják a' rendek, mint már jegyzőkönyvükben is kimondották, hogy hivatalnokait, hibáikért, vagy kihágásaikért kérdőre venni 's irányukban törvényszerű lépéseket tétetni hatóságukhoz tartozik, mind e' mellett, e' tárgy fölötti intézkedéseket a' főisp. helyettes ellen fölterjesztetni rendelt panaszuknak bizonyos reménylett megvizsgáltatása utáni időre halasztani, azonban akkorrafen is tartani kívánják. — Végre elfogadtatván volt első aljegyző ur hivatali lemondása addig is, míg széke maga után betöltetnék, a' kezénél levő iratoknak 's azok között a' jelen cikkben főképen emlegetett mult juniusi gyűlés tisztázatlan jegyzőkönyvének átvételére 's a' főjegyző kezébe adására küldöttség nevezetett, meghagyatván egyszer mind a' főjegyzőnek; hogy a' jegyzőkönyvet, mely az új fogalmazásokat kellőleg bizonyítandja, a' kért vizsgálatkori haszonvétele végett, kezénél tartván, senkinek ki ne adja.“ —

Vesd össze kegyes olvasó a' jegyzőkönyv tartalmát, az augsti allg. Zeitungban kijött 's a' bukottnak hirdetett pártot illető állításokkal. —

Aradmegyei közgyűlés. Gyűlésünket ez alkalommal két nap alatt befejeztük. Legfőbb tárgya szüret-meghatározás volt, melynek megtörténtevel politikai eszméinket a' szüreti előkészületek fölötti gondolkodás váltotta fel. Első alispánunk elsorolta megyénk helyzetét; az egészségi állapotot megnyugtatónak, az adóét pedig ellenkezőnek mondotta; polgári főlebbezett pereink itélettel ellátatvák, valamint a' rabok ügyei is nagyobb részben; a' görög egyesültek áttérésében eddigelé több rendbeli zavart jelentett be, melyek iránt intézkedést kívánt határozatni. Ezután kisgyűlésünk jegyzőkönyvei hitelesítették meg, melynek bevégeztével B. J. táblabíró a' szüret ideje meghatározását 's egyuttal minden közérdekű tárgyaink más gyűlésre halasztatását indítványozá. Ménes vidékén sept. 21kére, Magyarátén pedig 24kére tüzetelt ki a' szüret ideje. Ezután felolvastatott a' g. n. egyesült vallásnak áttérhetősök iránt második ízben érkezett módosító 's a' tömegenkénti átmenetet korlátozó leirat. E' tárgy leverő érzet nyomasztó súlyával hatott az ellenzék keblére, mert az elsőbb leiratban engedett lelkiismeret szabadság ellenére, mely annyi ember nyugalma t visszaadá, megnehezítve hitték az áttérés lehetőségét. F. G. táblabíránk ékes szavakban önté ki fájdalmat e' nem várt tény fölött 's bár nem szereti politikai testület teendőjeül látni a' vallás érdekei elintézését, mind a' mellett vártá volna, hogy a' már egyszer engedélyezett áttérhetési jog legalább ne korlátoztassék. — Hoszsasan tartó vita keletkezett a' felett: ha küldöttség vagy szolgabírák magyarázandják é meg a' népnek ez újabb leirat tartalmát, míg végre azok véleménye győzött, kik a' körözötést láták szükségesnek. B. J. táblabíró szorosán érthető határozatot kívánt hozatni a' „tömegestül“ és „egyenkint“ leendő átmenet fogalma felett, t. i. ha egy község egyenkint átmenne, az illy menet tömegestül átmenetnek tekintendő? És találkoznának conservatívek, kik a' logika ismételten fajával azt akarták kioroszakolni, hogy ámbár az illy község lakói egyenkint mentek át más vallásra, mind a' mellett, mivel in ultima analysi csakugyan az egész község átment, tehát tömeges átmenet rovatába tartozik. Határozattá huzamos viták után is a' származandó eset bevárása vált. P. A. szolgabíró Radnáról olly irány keletkeztéről tudósítá a' Rendeket, melynek eddigelé azony eredménye lón, miszerint a' záradék igazgatója egyenesen nemzetiégi vonzalmi miatt elmenni kényszerült 's az iskolában szokásosan használt magyar nyelv is kiküszöböltetni czéloztatik. Ez esemény komoly intézkedésre hitta fel a' RRket 's vizsgáló küldöttséget nevezett ki, mely minden körülményt szigorin megvizsgálván, jelentése folytában hathatos intézkedést sike-resítend. — Befejezésül meg kell érintenem, miszerint tanácskozási teremünk új tényezőkkel gazdagult. Bizonyosan korszakunk politikai eseménydús fordulata okozhatá, hogy Arad tisztelt clerusa a' szerény egyházi díszes körből politikai küzdelmink harcterére lépett föl. Jelenleg ugyan, midőn nevezetes kérdések nem merültenek föl, tétlen nyugalomban hallgaták tanácskozásunk vitáit, remélhető azonban, hogy jövő közgyűlésünk, melyben 's mostanra kitűzött szabócsi levél tárgyalatandik, nyomatékot vetnek azon mérlegbe, hol az „erős kormány“ és „minden ároni conservatív többség“ érdekek foglalnak helyet. Majd találkoznak velök. Egyébiránt szerény meggyőződésünk tárgytól elvontan az, hogy ki saját lelke sugalma ellenére engedi magát mások czéljai létesítésére tényezőnek használtatni, ez nem érdemli meg azon szabadság gyakorlását kiváltságképen élvezni, melyből annyi tudomány, független lélek és tántorítatlan jellem szorították háttérbe csupán és egyedül a' törvény mostohasága miatt! — Jövő közgyűlésünk december 14kén tartatandik. —

Baramegyei közgyűlés. Főispán ő mélt. elnöklele alatt tartott közgyűlésünk, melyen rendszeren törvényszéki táblabírák is szoktak választatni, Szabolcs levélével vevé kezdetét, 's mivel ezen tárgy teremünkben megfordult 's ez iránt végzésünk is létezik már, kevés vita után azt mondók ki: hogy léteztén már ez iránt végzés 's nálunk a' szokás is ellenkezőt tanusítván Szabolcsal nem tarthatunk: minthogy azonban kívánatos, hogy országzszer e' tárgyban egyformaság létezzék, jövő országgyűlési követelneknék meghagyjuk, hogy azt létesíteni iparkodjanak.

Ezután a' törvényszéki táblabírákra szavazás jöve szönyegre 's elnök ő mélt., ki előtt némi pártmozgalmak ismételtesek voltak, nehogy valami keserűség törjön ki, a' szavazást másnapra tervezte halasztatni, reménylven addig a' fölízgatott kedélyek lecsillapulását, de a' számos közönség a' szokást megtartani és szavazni akart, a' mi meg is történt. Vajha ezen közgyűlésünk, mely csak — mint látszik — a' szívök mélységébe rejtett viszonos ellenszenvet hozta napvilágra — Barsra a' duló elkésérés 's egyenet-

lenségnek, mely a személyes pártoskodás örve alatt a legüdvösebb elvek megdöntésében szokott remekelni, s hogy személyes ellenét legyőzze, ha másutt nem, elvittába mérkőzik vele — magyát ne szórta volna el, mellynek keserű gyümölcsétől még az utókor is borzadjon. Nagy tisztelői vagyunk mi a magyar őszinteség s egyenesszívűségnek s annak bajnokait szívből üdvözljük: s mégis sokszor ha azt kérjük: quid consilii? néha, leginkább ha mi sem veszélyeztetik s a körülmények épen nem szükséglik az igaz mondást, a mások iránti egyedi belső érzelmet dissimulálhatni is véljük, annál inkább; mivel tapasztalás bizonyítja, hogy az őszinteség sokszor sérti magát a dolgokkal azonosítani szerető büszkét, ha nekik nem tömjéne. Im egy táblabíró, ki eddig a törvényszéki bíraskodásra (ha jól emlékezünk) mindig meg lón választva, azon véleményben lévén, hogy a választók egy része őt a szavazási czédulából kihagyá, még szavazás előtt kijelenté: hogy azon esetre, ha szavazási többség által választatnék is meg, ő most akkor a táblabíróságról leköszön; mivel tudja, ugymond, hogy őt egy párt minden erőből kihagyni akarta. No már kedves táblabíró ur, ha őnt mindenki megválasztani köteles volna, hol van akkor a választási szabadság? s minő logikai következetesség az: némelyek kihagynak, tehát lenni nem akarok, s így indirecte azoknak, kik őnt választandották, jó akaratukat viszszaütökné? hiszen ha kisebbségben marad (a mint maradt is) fiet tibi sicut vis: ha pedig minden ellenmozgalom daczára mégis győztes, milly gyönyörű igy diadalmaskodni! Ugyé bár, csak akkor jött észméltre s csak akkor vevé észre, hogy a botnak, mellyel hadarászni tetszett két vége van, midőn az őnt is sújtá s jajveszékelt az őn által mások ellen használt eszköznek személye elleni alkalmaztatásán! A táblabíró urnak érintetem nyilatkozatára, megýnk derék alispánja azt mondá, hogy ő is egy azok közül, kinek a tb. ur iránt bizodalma nincs s ezért reá nem is szavazott s intelligens jó barátit is oda igyekezett bírni, hogy reá ne szavazzanak. Ezen talán kelletlenül őszintébb s nem szükségelt nyilatkozat olajt öntött a tűzre, s vagy két táblabíró, pedig olyan, kik mély tudományukra, törvénybeni jártasságukra s igazságszeretűkre s kitűnő munkásságukra nézve táblabíránk elsőj közű méltán sorozhatók s kiknek lemondásával Bars itélőszéki testületén nagy csorba ejtetnék, szinte none pro tunc lemondott, miért? Mivel egy két czédulán, melly talán véletlenül juta kezűkbe, neveiket nem találták. Kevés volt pedig azon czédula, a mit abbul tudunk, hogy 178 választó közül az egyik 170, a másik 169 voksot nyert. Igaz ugyan, hogy eddig a voksok általános többségében részesültek, mivel általános az irántok tisztelet s jeles tulajdonaik elismerése, de hisz ezen hiányzó nyolcz voks miatt veszélyeztetve nem volt a választás sem értékében sem mennyiségében, mivel az, a ki ennek, őn vallomása szerint eszközölje volt, sokkal nagyobb tisztelője azon táblabíró uraknak, hogy sem azt bizodalmatlanságbul tette volna, tette nek más, nemesb s jó kiszámított okai voltak.

Leköszönt továbbá előre már a főjegyző, egy tiszteletbeli főjegyző s egy aljegyző, amazok szinte valami megbántást ürügyelve, imez pedig elvből, Barsmegyének azon végzésére hivatkozva, melly a jegyzőket az itélő vokstól elültja. S az ezek fölötti viták, kiegyenlítése, nyilatkozatok, helyreigazítások, legyezgetések sat. az első két nap tetemes részét foglalák el; mind a mellett, mivel általok a béke helyreállítása és kiegyesztelődés czéloztatott, főispán ő méltóságának itéleteként „idővesztés nem volt“ s csakugyan a béke legnagyobb kincs, ha azt veszítettük, a legrovidebb idő is, mellyben azt veszélyeztetettük, az időrablás legoecsmányabbika. A két táblabíró ur egyediségök képzelt megvettetésén győzelmeskedve, az igazságszolgáltatási nemes kötelességet elvállalták: a főjegyző és aljegyző urak is, kik szinte megválasztattak, minekutána megýnk a jegyzők voksolásáról előbbeni végzését oda módosította, hogy csak azon tárgyan ne voksoljanak, mellyet ők fognak előterjeszteni, hogy a törvényszékeken mint táblabírák részt venni akarnak, nyilvánították. Az egész eset, a törvényszéki táblabíróság monopolizálhatását juttatá eszűnkbe: mivel csakugyan csudálatos, hogy egy miatt többen, vagy egy két czédulából kimaradásuk miatt egészen le akarnak mondani. Mellőznünk nem lehet első alispán azon észrevételét, hogy t. i. két részre levén osztva a törvényszék, miszerint mindegyikén csak 3 mond három! itélő bírő lehessen, kénytelen volt, egy, egyébként nem választott helybeli táblabíró helyettesíteni. Ime milly kűzdes e kitűntetésért, mellyet némelyek nem gyakorolnak!!

Uj magyar köriratu pecsétünk is elkészült s ennek használatát jóváhagyá k. kir. oklevél is megérkezett, a latin köriratot átfürészelve félretettük, ezentul a magyar köriratot használandók s a nm. m. kir. helytartótanácsot megkérjük, hogy ezt a két haza törvényhatóságival tudassa. Szóba jött a végzések hitelesítése s valahára teljesült sokak buzgó ohajtása, hogy a hitelesítés mindig másnap

történjék, hogy igy gyűlés végeztével ne legyen szükség tartani hitelesítési gyűlést s a fuvarozásokat szaporítani; de ennek azon jó és főtökintet érdemlő oldala is van, hogy azok, kik a végzésben részt vettek, tanuji lehetnek a hitelesítésnek is.

Főbíráink azon leverő jelentést adták be, hogy megýnkben a termés általános rosz, különösen pedig a zab és rosz: ennek következtében kérjük ő felségét, hogy már egyszer előterjesztett kérelmünket vegye figyelembe s a katonaságot kinstári ellátás alá vegye. S minthogy megýnk adózó népe alig leend képes egy hónapra fedezni a katonaság élelmi szükségét, a katonaság számára rosz és zab a hadi pénztárból fog vásároltatni. Ezen általános szükség arra bírta a gyűlést, hogy a cselédbérbe avatkozzék s a cselédek járandósága felét roszban, felét pedig árpban határozza kiadatni. A burgonya rothadásáról mindenfelől panaszokdának. —

Erdélyi országgyűlési ügyek. Az oct. 5. diki tiznotdik országos ülésnek, mellyben a rendes elnök egészségi gyengélkedése miatt az elnökséget gróf Lázár László tartom. kancellár vivé, tárgyát a választásokat kiserő felirat elveinek megállapítása tevé. Először is a mult ország. ülésről szerkesztett jegyzőkönyv felolvastatván csekély módosítással megállapított. Minek végeztével k o l z s m o n o s t o r i a p á t megemlíté: mikép a kk. és rr. megállapodtak abban: hogyan nyomassanak ki az irományok és jegyzőkönyvek, de hogy mik vétetnek felezen jegyzőkönyvbe s mik az irományokba? erről a felolvasott jegyzőkönyvben szóló határozatot nem hallott s épen e pontra nézve lenne szónoknak valami kérnivalója. (halljuk.) Az 1841/iki orsz. gyűlésen többek közt indítványoztatván az is, hogy az 1837/iki orsz. gyűlésről nyomatlan maradt irományok, az akkori irománykönyv kiegyesztése tekintetéből pótlólag nyomtatnának ki. Ezen indítvány közegyetértéssel határozatba ment; minek következtében r. cath. püspök ur kérvén az ország rendeitől, miszerint még a mult orsz. gyűlésen több vallásos sérelmekre beadott észrevételei jegyzőkönyvbe felvételének; a kk. és rr. e kérdést a bíráló bizottsághoz utasítván, ennek pártoló véleménye nyomán később azt maguk részéről is méltányosnak találták s hogy ezen még a mult ország gyűlésen beadott észrevételek a többi vallásos felekezetek sérelmei közt az irománykönyvben helyet foglaljanak, meghatározták. Annak utána a vallási sérelmek tárgyalatásakor kijelenté szóló, miszerint ha e tárgyan tartott s jegyzőkönyvbe igtatni kívánt beszéde mellőzésével a kk. és rr. a teendő felirata nézve vitatás alatt volt szerkezetet fogadják el, ezen esetre ellenvéleményének a felirattal együtti felküldés végett beadhatására jogát fentartja. Melly jogával később élt is szónok; — mindezek mellett sem a püspök ur észrevételei, sem szóló és pártolói ellenvéleménye a jegyző- vagy irománykönyvbe be nem tettek, hanem egyenesen kihagytak. Sőt még ennél több is történt, ugyanis nemcsak hogy ezen irományok a többi vallások sérelmei közt azokban helyet nem találtak, hanem maga a vallási sérelmek tárgyában ő felségéhez felküldött felterjesztés is mellékletével együtt elvesztett. Ezen állítása támogatásul felolvas egy főkormányzéki helyettes elnöki levelet, mellyben szónok a püspöki észrevételek és ellenvélemények felküldésére azon okból szólított fel, mivel a kk. és rr. által felküldöttek oda fen elveszték. Bé is adta szónok a többször említett ellenvéleményt csatolmányival együtt főlebb terjesztés végett az illető helyre s nem kélti, hogy azok elküldettek, de hogy mi történt azután velők? nem tudja. Ennyit azon irományok sorsáról. Szóló sem vádolni, sem gyanusítani nem akar előadásával senkit, azért azt discussio tárgyává sem akarja tétetni, hanem mivel ezen irományoknak a kk. és rr. korábbi határozataik szerint az országos jegyzőkönyvekben helyt kell foglalniok, onnét pedig a mondottak szerint kimaradtak, azokat a mostani országgyűlés irománykönyvébe az illető helyre, jelen beszédét pedig a jegyzőkönyvbe igtatni kéri.

Belső szólnok m. követe az előtte szólottanak nyilatkozatát kettő körül látja forogni; egyik az, mi a jegyző és irománykönyvek tárgyát illeti, mire nagyon természetesnek véli a feleletet, miszerint t. i. a jegyzőkönyv tárgyát teendi mind az, mi ezen gyűlésben történik s eddig is jegyzőkönyvbe felvételnek szokott. Az irománykönyvbe pedig bémegy, a mi e teremben akár fel- és leirat, akár más illyszerű alakban felolvastatik és orsz. gyűlési irományok s idevonatkozó diplomatikus adatnak mondhatatik. A másik, mi főbb tárgynak látszik lenni, vallásos sérelmeket illető némely irományok hanyag kezelése s ennek következtében történt eltévedése; mire nézve szónok véleménye szerint a kk. és rr. jelen pillanatban tekintve a mindjárt napi renden levő tárgyat mást aligha tehetnek, mint ha az apát ur kérését méltányolják ugyan, de annak érdemleges tárgyalását, mint szóló ohajtja, akkorra halasztják, midőn a vallási sérelmek magok rendén eléfordulnak.

A beszéd végeztével helyettes elnök ur olly formán nyilatkozván, mintha ő csak a jegyzőkönyv felolvastatására lenne felhatalmazva; másfelől pedig kijelentvén, miszerint a mai tanácskozásban a kir. kormányzék is részt venni szándékozik, ajánlá a kk. és rr. nek, várnák be a kormányzék megjelenését. E g r o f k i r. h i v a t. m e g j e g y z é, miszerint teljességgel el nem ismerheti, hogy a kk. és rr. által csak azon tárgyak véthethessenek fel, mikre e vagy ama helyettes elnök netalán felhatalmazva van. Az elnöknek hatáskörét kiszabta az 1791. 11. t. cz. és a régi gyakorlat; de e törvény azt is meghatározta, miszerint az orsz. elnök jelen nem létében annak tisztét az idősebb kormányzéki tanácsos viszi. Itt megszorításról szó sincs. Ennélfogva szóló nézete szerint sem saját tanácskozásuk, sem illy esetekre törvény által rendelt elnökük jogkörét ujabban körülírni, annyival kevésbbé szűkekre szabni nem lehet. Mi a helyettes elnök elnöklése alatt a napi rendre tűzött tárgyról szintugy beszélhetünk: tanácskozásinkat épen ugy folytathatjuk, mint a rendes elnöklet alatt. A dolog érdemét illetőleg pedig szónok ur a jelen alkalmat felhasználólag figyelmeztetni kíváná az illető bíráló és itélő mester urakat, miszerint az eddigieknél pontosabban s ollyképen járjanak el tiszteikben, hogy mindennemű irományok, a minő alakban felterjesztetnek, a kifejtett részeket és mellékletekkel annak rende szerint jegyzőkönyvbe menjenek, röviden: hogy illeto k a k k. é s r r. i d e v o n a t k o z o k o r á b b i v é g z é s e i t s z i g o r u a n t a r t s á k m e g. A m. apát ur előadásának másik ágára pedig kijelentni ohajtja: hogy a rr. e tárgyra később a maga rendén viszatérnek.

Egy b. főispán ugy vél segíthetni a dolgon, ha a jegyzőkönyvbíró — bizottságnak kötelességévé tétetik végére járni: mennyiben valók a m. apát ur által előadottak? Fogaras vidéki követ pedig — mivel az érintett előadás több adatra is hivatkozik, mik utánnézést és vizsgálatot igényelnek, annak tartalmát írásba léve, előleges lanácskozás tárgyává tétetni kívánja, mikor aztán helyén lesz — ugy tetszvé a rendeknek — az előbb szóló főispán ur nézete szerint cselekedni. Ez alatt a királyi kormányzék megjelenvén, kormányzó ur az elnöki széket elfoglalá s a rendeket a napi rendre tűzött tárgy iránti nézeteik előadására felhívá. Erre K o l z s m e g y e e g y k ö v. megemlítvén, mikint alkotványunk annyira kiforgatva van sarkából, miszerint látásán lehetlen el nem szomorodni a hazafinak, felhívja a kk. és rr. hogy a melly jogokat még birnak, azokat kezeik közül ki ne engedjék ragadni, a mellyeken pedig sérelem ejtetet, azok orvoslását sürgetni egy alkalommal se mulasztják el. Illyen alkalom áll jelenleg — mond szónok — a kk. és rr. előtt s vannak — fájdalom e mezon is nem csekély sérelmek, mellyeknek ha nem is orvoslatát, de jövőre megszüntetését ohajtanunk s erónk szerint munkálnunk kell, munkálnunk kötelesség. Ezek után áttérek szóló azon pontokra, mellyeket a napi renden levő feliratban, mint korábbi választásokból eredett sérelmeket, világosan kifejeztetni kíván. Jelesen a) az országos hivatali állomásokat általában s különösen az itélőmestereket illetőleg a Comp. Const. 2. sodik 1. sz. cizime 1 és 4. cikkei 15. pontja tisztán rendeli, hogy az ürességbe jött hivatalok a legeiső országgyűlésen állitassanak bé ország és fejedelem által. Nézők hogyan állunk, p. o. az itélőmesteri választással? a közelebbi orsz. gyűlésen ürességbe jött az egyik állomás; az orsz. Rendek megtették választási kötelességök, azt fel is terjesztették, de minden eredvény nélkül, mert a kormány nem teljesítette kiváságukat, megerősítés rá nem következett. A választottak egyike ez alatt elhalván, jelen országgyűlésen új választásra hivatnak fel a kk. és rr. választottak is, de megerősítés hihetően megint nem érkezend reája. Szóló követ elismeri a kormány azon jogát, hogy 12 személyből választasson. De megerősítés elhalasztását csak azon esetre tudja menteni, ha a választottak valamelyike azon országgyűlés folyama alatt halna el, melyen a választás történt, különben pedig a haláltörvényes oknak e tekintetben nem veheti; honnan következik, hogy egyik itélőmesteri-választott, Pócsa Pál országgyűlés után halván meg, nem lehet az elhalasztást jelen esetben is sérelemnek nem tekinteni. Ama többször kifejezett elv nyomán tehát, miszerint egyik országgyűlés válvsztása későbbi országgyűlésre leküldendő megerősítésnek alapjául nem szolgálhat, megkérni véleményezi ő felségét, hogy a most felterjesztendő állomásokra, megerősítését még ezen országgyűlésen küldje le. b) Az országos hivatali állomások késő és akkor is nem a maga rende szerinti betöltésére vonatkozólag, említi szónok a mult országgyűlésről ránk maradt azon sérelmet, miszerint a b. Kemény Ferencz előmozdítása által ürességbe jött kormánytanácsosi választási schemából senki meg nem erősített, a midőn a tanácsos Szentgyörgyi előléptetésével megürült állomásra választási schemából kettő nevezetett ki. Szónok ezt a felirathban sérelemkép felhozni nem kívánja, de igen is szükség-

gesnek véli megkérni ő felségét, hogy ezentúlkn. megerősítései, a' vallások illetéke szerint minden schemából tenni méltóztassék. c) Igy állunk — folytatja szónok — a' Collationálisok kérdésével is. Az 1791ki 11 és 20 t. czikk rendeli, hogy a' Collationálisok a' rnek bémutatassanak 's megvizsgálás végett köziratra adassanak; mi egy idő óta teljességgel nem történik, pedig törvényesirint elmaradnia nem szabad. Szónok legalább csak egyre emlékezik, (megnevezi) ki közelebről beadta volna. Jónak találja tehát ő felségét megkérni, hogy a' Collationálisok köziratra adatását törvényeik tartalma szerint elrendelni méltóztassék, még pedig mielőtt a' megerősített egyedek bégittatnának. d) Kivánja továbbá szónok a' felterjesztésben a' szózatok többségét és a' nemzetek és vallások illetőségét kiemelteni 's e' helyütt különösen az unitariások figyelembe-vételét ajánlani, minthogy ezekből a' kir. kormányzónál csak egy tanácsos van. Végre e) viszáterőleg az itélőmesteri állomásra ohajtaná, miszerint a' három itélőmesternek külön vallásokból kellvén választatni, az unitariások közül pedig már egy levén, kérjék a. kk. és rr., hogy a' másik kettő a' cath. és refor. vallásból, még pedig az illető schemák nyomán neveztessek ki.

Elnök főkörm. mint a' követ ur első pontbani előterjesztése folytán, maga is elismeri, hogy az itélőm. választásnál az egyik választott meghalalozásából eredett hiány okozta a' megerősítés elhalasztását, 's következőleg a' jelen országgyűlésen megtörtént új választás szükségét. Ő felségét arra szoritani, hogy 11ből nevezzen ki, nem lehet. Itt sérelem nincs. — Marosszéki követ kifejezetni kívánja: miszerint a' rr. a' kérdéses itélőmesteri állomásra jelen or. gyűlésen választásukat azon okból, mivelhogy a' megerősítés a' mult or. gyűlésre, mint kellett volna, le nem érkezett, megtenni azon esetben is kötelességöknek ismerték volna, ha mindjárt senki meg nem halt volna is a' megválasztottak közül.

Egy gr. kir. hiv. előtte szólott Kolozsmegye követe indítványát pártolja, a' mennyiben azon törvényes erősségeket adja elő, melyek a' kormánynak a' választások körülgyakorlott visszaélései ellen szólnak; de nem tartaná feleslegesnek törvényes erősségek mellett némi politikai argumentumokat is említeni. A' többek közül felhívó szöveg gr. egy esetet. Midőn — ugymond — több választásokról terjesztünk fel egyszerre, melyek közül csak némelyekben találhatunk a' kormány által kedvelt egyedek, a' kormány a' választásokat összcseccsapja 's némelyikből 2, másból egy tagot sem nevez ki; ha pedig a' választottak közt egy kedvelt embersem találhatik, akkor azon országgyűlésen nem nevez ki, hanem azon biztos reményben, hogy a' választottak közül valamelyiket a' halál időközben lekaszája, vár a' jövő országgyűlésig, a' midőn aztán a' választást a' fenebbi ürügyből visszaveti. Szólv. gróf ezen kibúvási cselekvésmódot, a' törvényeknek illyképpen kijátszását egy erős és szilárd kormányhoz illetlennek, 's a' kormány tekintélyét esökkentőnek tartja, mire tehát a' kormányt figyelmeztetni szükségesnek látná.

(Többet felszólalnak Kolozsm. előterjesztését pártolva). —

Helyszüke miatt a' tanácskozások további folyamát jövő számunkra levén kénytelenek halasztani, ez uttal csak a' megállapodásokat sietünk t. cz. olvasóinkkal tudatni a' következőkben: 1) A' kolozsmonostori apát előadása, a' mult országgyűlési jegy. könyvekből kimaradt némely irományok iránt, előleges tanácskozással utasítatott. 2) A' felirat csekély módosítással Kolozsmegye e. k. követének (feljebb közlött) előadása szellemében szerkesztetni határozatott. 3) Az ország generálisának megválasztására nézve, fenhagyják maguknak a' KK. és RR. hogy a' midőn szükségnek látják, ezen törvényes választásjogukat a' törvények értelmében élhessenek. Elnök ómlga a' jövő ülésre a' felirat és kíséző-irat elkészítését és felhozását tüzvén ki, az ülés elosztott. (A' tárgyalások vége következni fog).

Az oct. 7kei tizenhatodik országos ülés tárgyát, mely kormányzó elnöklet alatt tartatott, a' jegyzőkönyv hitelesítés, 's a' választásokat kísérő, 's kir. biztoshoz tendő kíséző irat felolvasása tevé. A' jegyzőkönyv rövid, de változtatást nem okozó észrevételek után megmaradt. A' felirat-javaslat, valamint a' kir. biztoshoz intézendő kíséző irat is felolvasatván, 's köziratra adatni határozatván, kormányzó elnök ur pedig a' következő napi ülésre ezek hitelesítését tüzvén ki, az ülés elosztott.

Szegvár October Skán. Liszt Ferencz hazánkfa t. Augusz Antal megyei első alispánunknak tett ígéreténél fogva szavát beváltani kívánván, bennünket nagy hangversennyel fog megtisztelni, melynek napja october 18ka déli 12 óra, helye pedig n. Tolnamegye nagy teremben leend. Úgy gondolom, kedves hirt terjesztek azokra nézve, kik ez alkalommal vidékünket meglátogatni és a' nagy

művész hangversenyében részt venni kívánnak, körszék 3, zártszék 2, karzat 1 pengő ft. — Rendes levelező.

Milyen lesz f. e. őszünk időjárása? Jolsváról sept. 23káról többi közt következők ír a' minden évnegyedenként megszólalni szokott jártas meteorológus időjós Ferjencsik: „A' jelen évi nyár időjárása rendkívüli volt, 's az uralkodott hőséghez hasonlóké kevés év mutathat fel. Még a' legnevezetesebb borévekben is, mint 1783, 1802, 1811, 1822, a' forró napok száma kevésb volt, és csupán az 1834ki év, mely 83 forró napot számlált, szenved itt kivételt. Jelen 1846ki esztendőben a' közép nyármelegség ugyanazon fokot érte, mellyel szokás szerint Milano vagy Bordeauxban bír. Csodálatra méltó az éghabboru-hijány is az idei rendkívüli forróságnál, mely a' hévmérőt sokszor 30 r. fokra emelte árnyékban; egyszersmind feltűnő, hogy a' mi kevés mennydörgés volt is, megkivánta maga áldozatit. A' villámsujtások száma csak vidékünkön 7re megy. Egy helyütt szénatakaritással foglalkodék egy család; a' forróság kiálhatlan volt, a' lég szerfölött tikkasztó, első mennydörgésre eső következett; a' család, melly atya, anya, gyermek és napából állt, fa alá vonult. Nem sokára villámlott, beütött a' fenyűbe; az anya és napá holtra sujtattak, míg az anya öleiben volt gyermeknek 's atyjának semmi baja nem lón. — A' legjobb borok az 1783, 1802, 1811 's 1834kiek voltak, ezekkel az idei bor hasonlításba jöhet. Mintán azonban a' hőség nem biztos mértéke a' bor jószágának, a' forrás előtt nem bizonyos: vajjon az idei must, dacára minden édességének, nem fog e' mint az 1834ki ecetsavra hajlandóságot mutatni? Nevezetes továbbá, hogy ezen olly meleg esztendőben igen későn, t. i. jun. 6kán 's igen korán u. m. sept. 16. 's 17ken környékünkön erős dér volt, sőt a' kárpátok 's egyéb havasok már is felölték téli köntöseiket, f. hó 15kétől fogva hóval borítottak levén. Mint szokás szerint, aug. 15ken ismét sok esillagiszülés mutatkozott. Valamennyi ugyanazon irányban eredi, a' gönczölszék szomszédságában, 's keletről nyugat felé esett. A' jelet majd egy egész félórát tartott. Egy nagy almafát is láttam, mond levelező, melly tul vala halmozva legszebb virágokkal, úgy hogy a' keresztülménök esodálva nézték azt. A' körtefákon, melyek tavaszkor és sz. János napján ismét másodsor virágoznak, az idén a' második gyümölcs az elsővel egyszerre ért meg. — Mi a' küszöben álló ősz illeteli: miután légtüneményi szabály, hogy hőséges nyárra rendszeren meleg ősz következik, igen kellemes, veteményekre nézve igen kedvező, melegség 's nedvesség által kitünő időjárásra tarthatunk számot. Néztem sok bevetett szántóföldet; eső és meleg kedvezők a' veteményekre nézve olly annyira, hogy ezek hat nyolcz nap alatt zöldelnek. A' fecskék még folyvást itt tanyáznak 's az éjszaki vándormadarak sokáig maradnak ki; mi mind késő telet jelent. Csak nov. 20kán áll be a' tél, minthogy minden hó, melly addig esik, a' beállandó eső következtében elmulik; aztán azonban, minden jelenségűl itélve, szigoru időjárásunk lesz. (P. Z.)

A' kisdedovó Int. M. O. terj. egyesület választványa köszönetet mondva t. Zala vármegye Rendinek azon kegyességökért, mellyel ezen egyesület alázatos folyamodását fogadni 's főségelésére 500 pftnyi alapítványt megajánlani méltóztattak, a' választvány kedves kötelességének ismeri egyszersmind e' nagybecsü alapítvány tartalmát megismertetni a' n. é. közönséggel. Szavai ezek: Mi Zalamegye egyházi főrendinek, országzászlós urai, nagyai- és nemesinek közönsége hitelessé teszük ezenel, hogy miután a' kisdedovó intézeteket hazánkban terjesztő egyesület választványának folyó évi tavaszold 2dk közgyűlésünk 1157. száma alatt bemutatott azon kérelmére, hogy az egyesületet pártolásk alá véve, az intézet előmozdítására részvényes alapítványt ajánlanánk, már akoron elhatároztuk, hogy az egyszáz pengő forintra meghatározott alapító részvényekből öt részvényt közönségünkre elfogadunk, és ezen öt részvénynek ötszáz pforintot tevő tőkétől a' száztól hatos kamatot nemesi pénzárunkból rendszeren és évenként fizettetni is fogjuk; ebeli határozatunknál fogva a' kisdedovó intézeteket hazánkban alapító egyesületet ezennel biztosítjuk, hogy mindaddig, míg ezen egyesület fenálland, 's a' már nevezett czélra működendik, mi is megyénk közönsége részéről a' már felebb is kitett alapítványi tőkének törvényes kamatit harmincz pengő forintban évenként rendszeren és állandóul, de csak egyedül ezen, és semmi nemű más czélra fordíthatókép fizetni fogjuk: ellenben habár akármely nem reménylett esetre ezen egyesület, vagy annak e' czélrai működésel megszűnnének, ezen alapításunk is azonnal megszűnjék 's újabb világos határozásunk nélkül az, semmi néven nevezhető más intézetekre ne alkalmaztathassék. Mellynek így létéről kiaduk jelen alapító 's biztosító levellinket megyénk hiteles pecsétjével megerősítve. Kelt Zala-Egerszegen 1846. évi őszold 14ken 's több utána következett napjain folytatva tartott közgyűlésünkből. Olvasva 's kiadta Tuboly Mihály m. k., Zalamegyei hites főjegyző. (p. h.) Csillagh Lajos m. k.

másodalispán, Tolnay Károly m. k. főszolgabíró, Molnár János m. k. főszolgabíró, Sümeghy Ferencz m. k. főszolgabíró, Gábelics Imre m. k. alszolgabíró, Farkas Bened. m. k. alszolgabíró, Bán Sándor m. k. eskütt, PÁár Károly m. k. eskütt. — A' kisdedovó egyesületi választvány határozatából közli Stuller Ferencz, egyesül. titkár.

Nyilt levél a' losonczy kisdedovó intézet választványához. A' kisdedovó intézeteket M. O. terj. egyesület titoknoka által tett egyesületi mozgalmak közlésében a' losonczy kisdedovó intézetet illetőleg e' sorokat is olvasám: „a' losonczy intézetnél az új ovó buzgalma 80ra emelé a' kisded népségnek már 12re lepadt számát.“ Sajnálom, szerfölött fájlalom, hogy három évi csüggedetlen fáradságom illynemű — nem tudom keresett mystificatio — vagy csak tévedésből eredi tudósítással homályosították. Mit tettem? milly lélekisméretesen vittem utolsó perczig a' kisdedovás ügyét? 's mennyire valék szerencsés a' tisztelt szülék 's illetőleg a' jótékony egyesület tisztá keblü tagjainak bizalmát szeretetét megnyerni? annak bonczolására most nem terjeszkedem, elég ha bírom öntudatban; de a' fen elősorolt szavak megczáfolására úgy hiszem szabadságomban áll a' tek. választványt bizodalommal felszólítani 's alázatosan oda megkérni: méltóztassék az anyakönyvet megtekinteni 's engem nyilvánosság útján vagy magány értesítésben megnyugtanni; mert bár az intézet átadásakor nem volt jelen több 25 — 30 kisdednél, — és pedig azért, mert vásár volt, 's vásári alkalomkor rendszerint egész otlétem alatt sem volt szokás gyermeket intézetbe küldeni — de azért az anyakönyvi beírott szám 98 — 100, rendszeren feljáró kisdedek száma 75 — 80ig volt; 's még is nem tudom, — hinni szeretem: hogy a' tisztelt kisdedovó ur tudósításában tán 72öt akart írni 's tollhibából 12öt írt, mert nem b rom elhinni, hogyan kívánt volna rám akarattal homályt vetni? — Még egyszer kérem a' tek. választványt, kegyeskedjék az anyakönyvet megvizsgálni: van é 68 új beírott gyermek? ha nincs, engem ohajtlásom szerint akár nyilvánosan akár magán-tudósításban méltányosan megnyugtanni annál inkább, mert érdekeben fekszik az országos középponti egyesület bizodalmaival 's eddig birt kegyével tovább is boldogíttatnom. Pesten, sept. végén Karády Ignác.

Dunagőzhajózási társaság. Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság részvényesei által m. sept. hó 22ken tartott közgyűlésében következő batározatok alapították meg: 1) küldöttségi tagokul ő csász. kir. felségéhez a' szabaditéknek 1880d. esztendőig meghoszszabbítottása miatt leendő hálakifejzésre jeles választvány küldetett. 2) A' társaság rendezésére fenmaradt, vagy marandó részvények egy részének a' nyugdíjalapban megahagyása elfogadtatott 's a' részvények száma úgy, valamint annak meghatározása, vajjon az eddigelő meglevő, vagy pedig az új fizetésből rendelkezés alá jutandók közül meghagyassanak é, az igazgatóság intézkedésére bizatott. 3) Azon előterjesztés, miszerint a' részlegfizetések a' megállapított határidők előtt is megtörténhetnek és pedig valamint ezekre, úgy általánvéve minden egyes részleg fizetésre, le-tételek napja óta folyjon a' száztól ötös kamatozás, elfogadtatott. 4) A' felállítandó fizetéses, mütani tanácsadó (consulens) személye kivételkép mint igazgató választassék meg 's évenkénti 2000 forint határozatik neki mint jelen 1846, úgy a' legközelebb évekre tiszteletdíj. 5) Igazgatósági elnökül báró Sina János 's igazgatósági tagokul: báró Puthon Rudolf, báró Doblhoff Antal, Czörnig Károly csász. kir. val. udv. tanácsos, Burg Ádám cs. kir. kormánytanácsos 's Voigt József választatnak, 's határozatik, hogy miután az elnök szabályszerinti külépésének 1848ban 's két igazgatósági tagnak 1847ki szeptemberben kellendne történnie's újabb választásra ez időpontokban rendkívüli közgyűlés összehivatása kívántatnék, ezen választásokra a' szabályszerű határidő kivételkép 5 hónappal hosszabbították meg. 6) Választványi tagokul nevezettek: Robert Lajos, Mayer János, Benvenuti k. J. hackenau Fleisshackel lovag és friesi gróf Möricz 's végre 7) a' jegyzőkönyv-aláírás Kis Lajos, Wodianer Möricz és Schöller Sándor urakra bizatott.

Télszaki leczkerend az iparegyesületnél. (vége.) Kronperger Antal ur a' m. nyelvet ez idén csak gyakorlati téren fogja tanítani; a' mindennapi életnek állapotain, a' hasznos 's kivált iparköri, mesterségi ismeretekben magyar társalgással fogja a' tanítványokat keresztiül vezetni, miszerint azok a' magyar nyelvű beszéd minden állapotokra vonatkozó elnevezéseit és sajtásgait magokévé tehessék, etymologiai, orthographiai, grammaticai és syntacticai szabályokat ugyan mindig, de mellőzve a' tüzetes szarazságait, fogván alkalmlilag megismertetni. Vírna u. János ur ez idén a' természetleirtnak mind a' három ágát fogja megismertetni. Legelőször az ásványtant adandja t. é. november, december és jövő esztendei január és febrnár hónapokban. Majd a' füvészetet fogja a' tavasz megnyitával tanítani Végre az állattanból indítand meg leczkéket, a' szerint, hogy mindegyik ország megismertetésének 4 — 4 hónap jusson. Az ásványtant illetőleg: az első hónapban az általános külalakokról, 's a' természet 's

vegytani előkészítő tudnivalókat bocsátandja előre; majd átmenend az ásványismérem (oryktognosia), a nevezetesebb ásványokat, mik a technikában szerepet játszanak, mindig természetben előmutatván; végre a földméről (geognosia) szöveget.

Mesterlegények számára oly időben adand Virnau ur oktatást írás, olvasásban 'stb, melyet a múlt évben ők magok, mint legalkalmasabban jelöltek ki. Ennél fogva 's tekintve, miként iparos embernek írni, olvasni, számolni fogalmazni elkerülhetlenül kell tudni, meg vagyunk győződve, hogy az illy nemesebb képességekre sokat tartó mester-fiatalság el nem mulasztandja Virnau ur szíveségét szorgalommal használni.

Schulek Agoston ur a könyvezést saját módja szerint adja Rövidebb és zavartalanabb a másoknál. Szorosabb rövideget 's így több világosságot kölcsönöz a könyvitelnek 's magokat az elveket nagyobb tisztaságban ismereti meg, mint ez közönségesen történik. A most jövő térszakban Schulek ur e rendszert követendő 's pedig csupán a könyvezésnél maradvá, miszerint azt egész tökélyben adhassa elő 's hallgatóival az iparegyesület e tanszékének becsét teljesen megismertethesse.

A természet- 's erőtani programot szinte közleni fogjuk mielőbb. — Sept. 29én 1846. Csánády, jegyző

Budapesti napló. (Octob. 15kén.) Sötét volt az est, csak az ég csillagai tűndöklöltek fölöttünk. Közel Pesthez egy falu ligetében ezernyi ember tolongott aggódó várakozásban és várakozó aggodalomban; a tömeg szemei egy távolba nyúló vonalra szögeztek, honnét valami nagy-szerű vendég jövetét látszák lesni, de a vendég nem jött. A néptömeg pedig egy kerítésben, mely az erdélyiek isztinjára emlékeztet, ide 's tova sétált, és nem ült, mert nem vala hely az anyaföld síma kebelén kívül. De közte andalgó arcok és villogó pillanatokkal találkozunk, a szemek egymásra tekintenek; és megértik egymást — oh boldog szemek és szem-tulajdonosok! Im az ébredni kezdő rokonszenet dörgés szakasztja félbe, és a nagy vendég rohanva érkezik meg: ez egy nagy, emberi kéz alkotta gép, mely nem tudjuk hányadik világszodaul lelkes lényként dörömböl végig országunkon füstölögve, forró gőzt lehelve, 's hevében folyton köhészelve; ez a 'vasmozgony' közlekedési rendszereink legújabb despotája, mit jelenleg örömráddással fogad a város falai közül kiszorult órák óta szállítási segélyt sovárgott pesti élvezetvágyó sereg 'stb. Így írta le mult vasárnapi esténket, vagyis inkább utánaózná leírni a csavaros tollu didaskaliáról, a német zerus. Oh didaskalia! — ubi bene ibi patria! — Amde mi újdonságiról prózaiságunkban csak egyszerűen emlíjük meg, hogy e napon ismét ezekben tódultak a fővárosiak vidéki mulatozásra, 's Vác, Dunakeszi és Palota leg többet kecsgetett magához, kiknek sovány gyönyörét ez alkalommal nem szándékunk rajzolni; hanem megemlítjük röviden, hogy a délelti vonatokon 24 kocsi sem volt elégséges a fizetni vágyókat középponti vasutunkon tova szállítani; annál kevésbé történhetett rendezesen a visszaszállítás, kivált Palotán több vonat haladt el a nélkül, hogy terhes léte miatt a várakozó sokaságon segíthetett volna. Rend csak lenne valahogy, hanem ajánljuk figyelmébe a társaságnak, szíveskedjék az állomásokon több kényelmi helyről gondoskodni, legalább ülőhelyekre nézve; bizony sok szelíd hölgyet 's nem kevesebb fáradi lábú férfit látunk kíváncsilag körültekinteni: hol letelepedhessék; azonban a helyről távozni illy nagy esődületben elkészési veszéllyel jár, és így talpon kellett órákig várakozni. — Továbbá nem ártana a kocskban is azon lámpásokat meggyújtogatni; ilyenkor fajunk virágzóbb részeseikéjét kivéve, már mi magyarokul szeretni kezdjük a felvilágosodást.

Nádorunk változott egészsége mindaddig feszült várakozásban tartja a főváros és az ország mindenrendű lakosait. A nagy beteg látogatására e napokban érkezett Budára Károly cs. kir. főherceg fia Vilhelm kíséretében; kiszálltukkor éljenekkel fogadtattak.

Haná János 'Természetrájtának IVdik füzete is megjelent. E' mind szerző, mind a közönség részéről szép sikerű művet, mint saját nemében mindaddig egyetlen annál inkább ajánljuk figyelmébe, mivel tudjuk, hogy a természet-tudomány terén működő irodalmi bajnokok többnyire a résztvéltenség szirteibe ütközve szűnnek meg tudományörökben munkálkodni, 's irodalmunk becsét emelni. E' nemű munkákra folyvást nagy szükségünk van, 's örülnünk kell, hogy kísérletül is illy jeles terméket nyerünk.

Liszt Ferenc a Petrichevich Horváth L. által rendezett hangversenyben a pesti árvaház javára szentelő zongorahangjait. Ez mult vasárnap ment véghez, 's nem szükség beszélünk a nagy művész és emberbarát lelkesítő hatásáról, mi által csak köztünk elfutóban is mozgásba hozta a főváros elemeit. Ové a zenehatalom és dicsőség, miénk az öröm, melyet mindannyiszor aratunk, valahányszor őt honunkban híresztelhetjük, ki hírszerint fogadást tön inkább behordani a kinsét hazájába, mint innét valamit kivinni. Tölünk Szegszárdra ment, onnétismét Erdélybe, Moldva és Oláhországba utazandó. Kísérje őt a feleséglettel ügyefogyotak áldása 's honfiktársai tisztelete. Az ünnepélyesített hangversenyben kivüle még nemzeti színházunk nő és férfi tagjai: Schödelné, Hollósy Kornelia, Hesz Róza, Wolf, Fűredy és Kőszeghy működtek, kiket áldozati készségükért sok ezernyi taps üdvözölt. Az árváknak adandó jövedelem 800 pftot tesz.

A pesti kör, mely jobban irodalmunk jeles férfiai-ból alakult össze, mult szombati gyűlésében elhatározá, hogy jövő évre diszes nemzeti almanachot adand ki, minek szükét eddig magyern is éreztük, 's talán mivel jelesbeinek zsebkönyvet elmetermékekkel gazdagítani igérék, a közönségnél is nagyobb pártoltatást talál mint az eddigiek. Valóban kívánatos, hogy a körök, melyek darab idő óta igazán csak körben mozognak, kissé tovább is kiterjeszkedjenek; megközelíteni t. i. az irodalmi ezélt, mely keletkezésök eredeti oka vala.

Az iparegyesület terében f. hó 11kén rendezett rajzműkiállítás várakozáson fölüli; mely Glembay mérnök 's e-

gyesületi rajzmester fáradhatlan munkásságának eredménye. Több művészilletségű rajzolat közt figyelmet érdemel egy új nemű oszlopsorozat, miszerző 'magyar oszlopsor'nak kívánna nevezetni, 's tervét kivihetőnek hiszi. Az illy szorgalommal vitt rajzoktatás műiparunknak szép előhaladást jósol, 's kívánatos hogy minél számosabban tanulják e művészeti ágat, mely az anyagi életnek is sok hasznot hajt be.

A pesti izraelita közönség Luczenbacher János becses ó pénzügyteményét megvásárolván, a tudós társaságnak ajándékozta. E' tudomány érdekében tett áldozatért a zsidóság köszönetet érdemel.

Azt mondják: hogy a lánchíd gyalogok számára 1848-ban, kocsiknak pedig 1849ben kész leend. Ezt az építési igazgatóságnál mondják, és így hihető. A most folyó munkálatokról rövid időn közlendünk, mennyit lehet.

A gödi vásáron 12 ezer ökör volt eladandó; illy bőség-re a közelben csak nem fognak kétségbe esni a pestiek! Azonban a liszt ára emelkedik, pedig a gabonár esőkent; hogy fér e kettő össze, ha csak a fővárosi üzér szellemből nem magyarázzuk? furcsa időt élünk. Már a zsemlyékről nem is elménczkedhetünk, mert meg sem foghatjuk őket, ha csak marokszámra nem rakogatjuk a siralom völgyébe.

A budai takarékpénztár — mely f. évi oct. 1je óta működésben van — és a betételek biztosítására 100,000 alap-tőkével bír — kölcsönt ad statuspapirok — Eszterházy és Vindisch-grätzi sorsok, bécsi és pesti bankrészvények, jóhitei iparpapirok, u. m. Ferdinand éjszaki, gloggnitzi, velencei, mailandi 's magy. középponti vasutrészvényekre és budapesti városi kötelezvényekre előleges és 3 hónaptól számítandó kamattizetés, és a körülményekhez képest a tulajdoni jog kimutatása mellett; a városi kötelezvényekre való kölcsönzéseknél az illető pénztári hivatalnak arról szóló bizonyítványa, hogy a lekötöztelt összeg birólag letiltva nincsen — szinte megkívántatik.

Továbbá kölcsönöz arany, ezüst és ékszerekre, belértékük 3/4ig törvényes 6% tes kamattal iránt

Idegen váltókra — melyeken 3 váltóképeségű és jóhitei egyed van aláírva, e váltók azonban 4 hónapnál hosszabb lejáratú időre nem szólhatnak.

Kölcsönöz még gyámsági biztosítás mellett ingatlan 's leginkább városi fekvő birtokokra is.

Leszámitol idegen váltókat, melyek tökéletes váltóerejűek, valamint sajátokat is; de csak oly egyedektől, kiknek czimzetük bejegyezve van; — e két rendbeli váltóknak arany- vagy ezüstpénzre, és legalább is 200 p. ftól kell kibocsátva, és az igazg. választvány által vagy 's hitel tekintetéből elfogadhatóknak itél 3 oly egyed által aláírva lenniük, kik közül legalább egyiknek lakása, valamint a fizetés helye Budapest legyen; ezeken kívül leszámitol még statuspapirokat, szelvényeket 'stb.

Spanyolország.

A' miniszteri Heraldo szerint Montemolin gróf elhánása Madridban alig gerjesztett némi figyelmet. A' hirlapok sem helyeznek több fontosságot benne, mint a' közönség. Sept. 23kán általános hírkép terjedt el, miszerint don Carlos fia atyját Genuában meg akarja látogatni 's hozzá tévék, miszerint testvérenek a' modenai hercegnővel házasságán jelen akar lenni. (Hogy a' trónkövetelőnek egészen más nézete van, a' Heraldo annak nyilatkozványából is tudhatta volna; tehát csak olvasóit akarja ámitani).

Sept. 22kén Madridban megjelenő négy progressistai lap összesen és pedig ugyanazon időben leltitattott. Erre e' négy lap: Eco del Comercio, Clamor publico, Nuevo Espectador és Espectador 23kán egyesülten kijelenték, miszerint a' rajtok fekvő nyomás, és naponkinti törvényszéki üldözések alatt tulajdonképen kényszerülve voltak elmaradozni; mindazáltal tovább is ki fogják mondani véleményeiket, nem ugyan oly értelemben, mintha valósággal örvendének sajtószabadságnak, hanem a' mint a' nyomasztó körülmények engedendik; a' mit el fognak hallgatni, azt az értelmes olvasó ugyis oda értendi. Az Espanol szinte leltitattott, mert egy mérgecsikket nyoma tőtt le a' Times után.

September 23dikai cortes ülésben Pastor Dias követkérdéseket intézett ezen kivételes sajtó-állapot iránt a' miniszterekhez, de ők hallgatással mellőzték el a' dolgot. — A' cortest csak a' kettős házasság végrehajtása után fogják elosztalni, jelenléte az ünnepélyi dísz emelésére van szánva. — Cadizból sept. 18káról írják, miszerint az angol hajóhad előtt napi este elhagyván a' kikötőt, Gibraltar felé vitorlázott. Két sorhajó ezekből Angliába tér vissza, a' többi részint Gibraltarban maradand, részint a' marokkai partoknál fog horgonyozni. — Gyorsfutár vonalt állítottak fel Madrid és Páris között, mely által sürgönydék segédelmével Montpensier hercegtől 72 óra alatt tudósítást fognak kapni Párisban.

A' sept. 18kai congressus ülésben Mon pénzügyminiszter beszédet tartott, melyben ügyesen czáfolgató a' Pacheco által Luiza infansnó Montpensier herceggeli házassága ellen gördített okokat. Örömet tulajdonítja, ugymond beszéde kezdetén, a' házasságnak azon fontosságát, melyet Pacheco ur ad neki, de nem tekintheti oly szövetségül, mely Spanyolországot kényszerítse Franciaország ügyeibe avatkozni, avagy Franciaország beavatkozását a' spanyol ügyekbe túrni. Hisz védbástyát ezen szándokolt francia beavatkozás ellen maga képez a' cortes, melynek joga van kívánni, hogy minden okiromány vizsgálatul terjesztessék elejökbe; Pacheco ur a' kérdést a' belőle angol-

francia egyezésre származható következtvények szempontjából a' spanyol minisztereknek szemökre hánytva, hogy a' királynőnek nem ajánlanak más házasságot, melyet hasonló következtvények nem fenyegetnének. Mon felszólítá a' követeket, nevezzen neki más házassági költést, mely valamennyi párt, valamennyi uralkodó, valamennyi ellenzékes érdeket tetszését bírja; illetően házasságot nem fognak találni. Ő is ohajította volna ez ügyben, hogy általa mindkét rész egyiránt érdekeltessék, mert mindkettő Spanyolország-nak a' szabadságháboruban szokatlan szolgálatokat tön. „Elismerem, ugymond Mon, hogy a' tiszteletre méltó angolországi képviselőnek, ki akkor itt volt, 1838ki segédkezéseért hálával tartozom; soha nem emlékeztettem ollyasra, mi a' háboru bevezést elősegíthet, soha sem czéloztam legkisebb szolgálatra is, a' nélkül, hogy azt tüstint meg ne tette volna. Mindig legmélyebb hálát bizonyítottam iránta 's ezen gyülekezet köréből is ujra e' hálát hozom emlékezetbe.“ Szóló továbbá így folytatá beszédét: „Vegyük, hogy egész Dunáig mentünk kétségkivül a' képviseleti kormány nyál próbát teendők, vajjon nem ugyanazon gyászbeszédét hallottuk volna e' Pastor Diaz urnak, 's félelem és aggodalomba ejtő szavait Pacheco urnak? Igen eszesen kérdé valamelyik követ: vajjon a' keleti kérdés, Algir elfoglaltatása, az új királyság Belgium teremtetése, Taiti véd pártfogása 's különféle más, recriminációkra alkalmat szolgáltatott események megbontották e' az angol francia frigyét? Ezen házasság bomlaszsa e' tehát meg? Senki sem hiendi komolyan ugymond szónok, hogy az infansnó által a' francia hercegnek adott elsőség okot nyujthasson háborúra 's a' közbékét megzavarhassa. Mondák, miszerint különféle spanyol miniszter-ségek egyik szövetséges kormányt másik rovására pártolták; ez ellen szónok ünnepélyesen tiltakozik, ő miniszter volt 1838. 1844 — 45ben 's miniszter ismét, de sohasem jutott a' korona ezen tanácsosinak eszközbe, egyik nemzetet a' másik rovására pártolni, mindenkor csak saját országuk javát tarták szemek előtt 's e' végre a' legszigorubb nem-legességi elvhez ragaszkodtak. Minthogy Pacheco ur szónokszeiken azt állítá, mintha Eu várban diplomatikai tanácskozások vagy családí értekezvények tartattak volna a' francia király és angol királynő 's a' két uralkodó miniszterei közt Izabella királynő 's az infansnó házasságát illetőleg, miért nem képviseltetett ez ügynél a' spanyol kormány is? Mon következőleg nyilatkozott: „mi uralkodónk házasságát ollyatén ügyül tekintők, mely egyedül miénk, nem engedvén senkinek avatkozást bele; soha nem jelentünk volna meg valamely összejövetelen vagy tanácskozáson, hol e' dolgot idegenek vagy idegenekkel egyetértéssel végeznék. Az, mi Euben történt, olly kevés gondot okozott nekünk, mint a' mi Páris vagy Londonban ment véghez; megvetettük keresztül kasul szótt eselszövényeit azoknak, kik e' vagy ama házasságban érdeket kerestek.“ Szónok ezután ama közleményekről szólt, miket a' királynő a' minisztereknek d. Francisora esetet választása felől nyujtott, 's kinyilatkozatát: „ha azt reméltük volna, hogy ő felsége választását a' parlament sikerdusan nem pártolanda, 's az országunkra nézve káros eredményü lehet, akkor ezt ő felségének tudomására adtuk 's kértük volna, bizzon meg más miniszter-séget ezen házasságterv pártolására. Szónok most az utrechti szerződésre ment által. Soha sem hitte volna, hogy ezt a' hirlapokban ürügyül fogják használni, egy orleansi herceg és spanyol bourbonházából származó hercegnő közti házasság megtámadására. Hisz mindjárt hét évre ama szerződés aláírása után egy orleansi hgnó V. Fülöp legidősb fiához ment nőül 'stb. Ugyanazon szerződés által az ausztriai ház Spanyolország trónörökségéből kizáratott 's mégis ez semmi akadályul nem szolgált Vd. Fülöpnek, ki a' szerződést szinte aláírta, házasságot indítványozni két fija 's két ausztriai hgnó közt. És egy a' világot tetőtül talpig átváltoztatott eseményekkel teljes század időköz után akarják azt akadályul tekinteni, mi a' szerződés-kötéskor sem nézetett annak! Mi más ellenvetést hozhatunk még föl? tán valamit a' hg. személyére vonatkozólag? „Lehetséges uraim, ugymond szónok, hogy a' kamrában egy spanyol létezik, ki tanulótlarsa volt Párisban; ha a' kamrában nem létezik senki, ugy van a' nemzetben: az infans, ki a' királynőt veszi nőül, volt tanulótlarsa; mi magunk láttuk őt azóta tanulványiban, mi ismérjük fényes pályáját 's csodáltuk Afrikában tanusított bátorságát. Nem tudjuk, mit lehetne illyetén választás ellen gördíteni? Tán hogy Montpensier hg Franciaországban született, egy olly időben, midőn a' szabadság legmagasb foku virágzatában állt? Tán hogy egy olly atya iskolájában nevedett, kinek a' béke 's közrend megerősítését 's a' szabadság megbecsülhetlen jótékonyását Franciaországban 's tán Europa jóvendőjét kö-zönhetni? — — A' miniszter köv. rekeszté véd beszédét: „Ha Europa 's az egész világ tudni fogják, hogy ő felsége elhatározása szabad és önálló volt; ha meg fogják tudni, hogy az egész nemzet adá megegyezését ezen határo-

zathoz, hogy a parlament, ezen Angliában oly nagyra becsült testület, ő felsége önkéntes tényéhez csatlakozott: reméljük, miszerint a kormányok egyhangulag fognak bennünket gyámolítani 's ezen határozat a mindnyájunk által várt eredményeket szülné.

Sept. 26-ai congressus ülésben jelenté a belügyminiszter, miszerint a királynő égybekeléskor, a királyok legszebb előjogával, a bünbocsánatával élend ugyan, de tekintetbe vevén a körülményeket, névszerint azt, hogy a közrend 's béke ellenei még folyvást mozognak, a bünfeledést nem igen lehet kiterjeszteni. Felső Catalonia 's Aragoniában rendszabályokat hoztak némely szándoklott lázadási kísérletek előleges elnyomására. — Montpensier herceg 's kísérete oct. 2-dikán délelőtti 11 órakor lépet a spanyol földre. Fogadtatásuk Irunban igen fényes völt — Mikint a Heraldo jelenti, a kettős házasság fogantatása oct. 4-kére határozatott. Egybekelés után a főnséges házaspár Aranjuezbe megy, holott oct. 10-éig fognak mulatni.

Franciaország.

A király gyakran rándul be Saint Clouból tuileriákba, részint a minisztertanácsban elnöklés végett, részint az épülő új palotaszárnyat szemlélni. Az ellenzéki sajtó bizonyosnak állítja most, miszerint Normanby lord Guizot urnak sept. 24-kén jegyzéket nyújtott át — azokhoz hasonló tartalmat, melyet Bulwer intézett Madridban a külügyminiszterhez, hangulatra még ugyan igen mérsékeltet; de határozott követeléssel a lemondást illetőleg. — A házassági politikának nagyobb népszerűséget szerzendők, politikai bünfeledést akarnak hirdetni 's azzal ünnepélyesíteni Montpensier herceg házasságát. — Abdelkader francia foglyainak kicseréltetése végre csakugyan meg fog történni. Már is reddelvény bocsátatott ki az arab foglyokra ügyelő parancsnokokhoz, miszerint a kijelölt személyeket, mint kiknek visszaadatásukat Abdelkader különösen kéri, válaszzák ki 's haladéktalanul szállítsák Afrikába. — Sept. 25-én reggel Labrador marquis 's Villafranca lakán Párizsban házkutatás történt; a két előkelő spanyol irományai szoros vizsgálat alá vétettek. — Francia lapok szerint azon mérnökök, kik a kormány rendeletéből ama vizsgálat végett bizattak meg: vajjon a csatornaépítés a panamiai földszoroson keresztül 's ez által az atlanti és esendes tenger közti összeköttetés létesíthető-e vagy nem? kedvezőtudósítást nyújtottak be e vállalatot illetőleg, minek követő kezében nemsokára komoly lépéseket fognak tenni a terv valószínűsítésére. Azonban nem igen közel az erre való ki-

látás 's nyilván várhatnak még azzal, míg az egyesült státusok szabad polgárai esillagzástóljokat ama földszoroson felülük, mi mindenesetre előbbutóbb meg fog történni.

Montpensier herceg sept. 28-dikán reggeli 6 órakor testvére Aumale hg és számos egyéb kísérettel lépet a spanyolországi utra, Toursig vasuton, innen postán, mi végre Vischer udv. utazási felügyelő már egy nappal ment előre, a szükséges rendelkezések megtételére, hogy minden állomáson 15 postalegény 's 42 ló készen tartassék. Legelőbbkelő kísérőül 's őrnemőül a fiatal vőlegény mellé A thalin báró altábornagy adatott. A hercegeket a határon három spanyol grand fogadandja, a bidassoahidon 's több városban diadaliveket emelnek tiszteletökre; a hercegek utjokat Tolosán, Vitorján, Burges és Segovián vevén keresztül, oct. 5-kén valának Madridban érkezendők. Mindkét házasság oct. 10-kére határozatott. A francia hercegek mulatása Madridban mindazáltal igen rövid fog lenni. Mert már oct. 17-kén várják az ujdun házaspárt Pauba, hol a király IV. Henrik régi várát rendezeti számokra; az infanszó első hálótanyája itt lesz a francia földön. Ott négy napig fognak mulatni 's minden intézkedés meg van téve, hogy a szép Franciaország részéről benyomás VIII. Ferdinand leányára tánczvigalmak 's ünnepélyek által minél kellemesbbé tétessék.

Egy francia tengerészlitznek Nápolyból sep. Skáról kelt levele szerint Joinville herceg gyakorló hajócsapata sept. 20—22-ke közt elhagyván a spezziai kikötőt, Cadizhoz vitorláz 's a herceg maga onnan Madridba utazik néhány napra, jelen leendvén a nászünnepélyeken. A hajócsapat ezután Lissabonba folytatja útját 's csak nov. végén fog Brestbe szállani. A francziáknak ezáltal alkalmok lesz a trafalgar csata évnapiját (oct. 18.) Cadizban ünnepelni. De most már mitem gondolnak hasonló keserű emlékekkel 's a francia politika büszkén folytatja útját. Jellemző egy anecdotá Guizotról, melyet a National közöl. „Hagyjon csak működni, szót állítolag a miniszter, a torypárt legelső embere Sir R. Peel, kénytelen volt meghajlani az egyesült státusok előtt. Palmerston lord 's whigpárti társai hadó hajladoznak most előttünk.“ Az igen eszélyes férfiú, kinek irányában így nyilatkozott, ezt válaszóla: „ön igen meszsze megy, Guizot ur.“

A Journ. des Débats következőt ír: „Montemolin gróf folyvást Londonban van 's Bonaparte Lajos herceget egy összejövetelre kérte meg, melynek sept. 28-dikán kelle a brunswickhotelben tartatnia.“

Olaszország.

Egy hét sem foly le a nélkül, hogy IX. Pius egy vagy másikát Róma számos jótékony alapítványinak szerzeteinek, szépművészeti vagy tudományos intézetinek bejelentve vagy meglepve ne látogatná meg, azoknak bel- és külső igazgatásával megismerkedés végett. Sőt nemrég a sant Apollonari római papnövelde egyik tagjának nyilvános vitaközösítés is megjelent. Ennek végén figyelmezteté a számosan összehgyült papságot, szolgáljon személyes megjelenése buzdításul komoly tanulmányban 's felhívásul magasabb papi műveltségre. A sinutak építése körüli tanácskozások alkalmul szolgáltak a kormány 's vasaknái bérlőinek az egyháztátusban létező ezen fajú ásvány érczartalmának szorosabb vizsgálatára. Minthogy pedig az e végre megkívántató műtani eszközök Rómában tökéletlenek, egy hajót raktak meg vasfölddel 's Franciaországba küldték. —

Dánia.

A schleswig-holsteini kormány egy körlevelet bocsátott ki, mely szerint letiltatvák mindazon nyomtatványok, melyek a hercegségek politikai viszonyait kormányellenes módon tárgyalják. — A hivatalról letett Brockdorff gróf a schleswig-holsteini kancelláriához egy iratot intézett, melyben törvényes ítéletet 's igazságot kér, melyet ha ki nem szolgáltatnak neki, sérelempanaszszal fog — ugymond — a szövetséges országgyűléshez folyamodni. — Főtörvényeszéki ügyvéd Claussen az Olshausenféle per megvizsgálására kinevezett bizottságnál következő indítványt nyújtott be, „miszerint vétkes eselekedet létezése hijánya következtében Olshausen ellen továbbá nem vizsgálódhatni, sőt inkább ki kell nyilatkoztatni, hogy semmi jogalap nem találatik fenytési eljárásra ellene 's ennél fogva Olshausen tüstint szabadon bocsátandó.“ Senki sem kétkedik Olshausen fölmentetése és szabadon bocsátatásán. E helyett azonban a főtörvényeszek hallomás szerint, „az előtte fekvő irományok zsinórmértéke után“ nem teljesítvén a kérelmet, Olshausen tovább is a fogságban marad, mert nem akarta megígérni, hogy a semmi törvény által nem tiltott nyilvános gyűléseken részt nem veend! Remélik egyébiránt, hogy a kieli felebbviteli törvényeszek ez ítéletet módosítani fogja.

Egyébir.

Oct. 1-jén vala a fogoly lengyelek ügye a kamrai törvényeszek előtt fölvetendő, és pedig szóbeliség és nyilvánosság elve szerint. Máris két státusügyvéd rendelkezett a vádlásnak státus részéről megtételére.

82ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Nevelői ajánlkozás.

Több rendbeli kielégítő bizonyítvánnyal 's kisededvői oklevéllel ellátott fiatal nevelő, ki magyar, német, francia, latin nyelvekben és egyéb szükséges tanítási tárgyakban elegendő készülettel bír 's a nevelés magasabb igényeinek megfelelni képes, ajánlkozik valamely uri család gyermekei mellé. Bővebben értekezhetni felőle tekintetes Ney Ferencz közp. kisededvői intézeti igazgató urnál Pesten Valero-utczában a képező intézetnél. 2—2

Ház-eladás. Pesten a belvárosban leopold- és ráczatca szegletén 234. szám alatt helyezett ház, mely hét szobából, két konyhából 's 1500 akóra szolgáló pinczéből áll, szabad kézből jutányos feltételek mellett eladandó, úgy hogy a vételár nagyobb része 6 procent kamat mellett rajta is maradhat. Bővebb értesítést vehetni róla Weisz B. éstárs. irodájában a nagyhidutczai 678. szám alatti Weisz-ház első emeletén. — 2—2

Árverés szőlőkre. Néhai Horvát István magyar főiskolai királyi oktató halála után örökösre szállott és sz. k. Pestvárosával határos káposztásmegyeryi István-hegyen levő, kiszabott állandó adóju, tizenhárom fertály szőlő — melyekhez javítás okkáért, két halomba rakatott mintegy száz szekérnyi trágya is járul — akár együtt, akár pedig az út menete szerint három darabra szakítva, folyó 1846. esztendei Mindszent hava (october) 15-ik napján csütörtökön, délelőtti 9 órakor az urutezabeli 453 számú Trattner-Károlyi ház második emeletében balra, árverés alá bocsátatik, és készpénzfelvételért vagy törvényes biztosságú hitelre a többet ígérőnek eladatik. 3—3

Hasznos tan- és olvasókönyvül ajánlatik:

„Világtörténeti elbeszélések“

Schultz testvérpártól.

A képes czimlapon kívül két más hontörténeti képpel ellátott munka (melynek tartalmáról a lapok általánvéve kedvezőleg nyilatkoztak) sűrűn nyomott 26 ivre terjed finom velin papiron, 's ára még folyvást csak 1 ft. 30 kr. pp. Bizományos Emich G. 2—3

Árverés. Néhai Horvát István, magyar főiskolai királyi oktató halála után, az örökösre szállott, szab. kir. Pest belvárosában létező Leopold utczai 248. számú szegletház; továbbá: a József külvárosi Konti utczabeli 1189. számú kerített kettős telek, folyó 1846. esztendei Mindszent hava 30-ik napján pénteken d. e. 9—12 órakor, sz. kir. Pestvárosa telekbírói hivatalában tartandó árverés útjára bocsátatik, és a többet ígérőnek, készpénz-felvételért, avagy törvényes biztositéku hitelre, eladandók. — 3—3

Kilian György 3—4
pesti kiadó könyvárusnál megjelentek, és minden más könyvárusnál kaphatók:
Kisfaludy Kassics Ignác
Praxis Juridica
Civilis, Stylare Juristarum
Latino Hungaricum
Harmadik meg bővített és az újabb törvényekhez alkalmazott kiadás.
Két kötet, borítékban 4 ft. 30 kr., vászonba kötve 4 ft. 40 kr. p. p.

Magános magyar törvény.

Kérdések és feleletekben előadá
A csádi **Acsády Sándor.**
Harmadik kiadás az illető törvényekkel bővítve, Srét 1841. Kötve 1 ft. 20 kr. p. p.

Kilian és társánál
Pesten váczai-utczai Parkfrieder-h. kapható:
Imádságok
a protestans keresztyének számára.

Készítette és gyűjtötte
Székes József.
12rét 382 lap, velinpapiron, egy aczélmetszeti képpel füze 1 ft. 40 kr. egészen vászonba kötve 1 ft. 52 kr.; bórbe kötve aranyvágással éstokkal 2 ft. 28 kr.; bársonyba kötve 8 ftig pp. 3—4

Hirdetés.

A nagyméltóságú magyar királyi udv. kamra részéről közhírre tétetik: hogy 1846. iskolai évre egy ugyanazon kir. kamrai bemutatáshoz tartozó és évenként 80 pengőftől álló iskolai ösztöndíj ürült meg; melynek megnyerhetése végett az illető eszedzőknek következő feltételek tüzetnek ki:

- 1) Ezen ösztöndíj csak valóságos magyar királyi udvari kamrai szolgálatban volt vagy jelenleg levő, úgy is mint sóházi, harminczadi, gazdasági, bányászti vagy postai tisztek fiait vagy árváit részükre van rendelve.
- 2) Ebben csak oly ifjak részesülhetnek, kik a nemzeti iskolákból már kiléptek 's a múlt 1845. iskolai évben jó erkölcsi viselkedés mellett a tudományokban jeles előmenetelt tettek, azaz eminentiát nyertek.
- 3) Elkerülhetetlenül szükséges, hogy az eszedzők ebeli folyamodásukat legfeljebb f. esztendei october hava utolsó napjáig a nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstári iktató-hivatalnál benyujtsák, 's azokhoz az illető ifjakat érdeklő eredeti iskolai bizonyítványokat csatolják.
- 4) Továbbá kívántatik: hogy a könyörgőlevelekben az illető szülék tulajdon szolgálatjuk idejét és gyermekeinek számát hitetlesen bizonyítsák, mely utóbbi hiteles bebizonyítás gyámtyáktól és gondnokságuk alatt levő árvákra nézve is megkívántatik 's így végtére:
- 5) Magában értetik, hogy ezen segedelemdíjra a nem valóságos királyi kamaraitisztek fiait, valamint azok is, kik csak a nemzeti iskolába járnak, vagy nem jeles előmenetelűek, nemkülönben azok, kiknek eszedző-leveleik a kitűzött határapnak elmultával, vagy pedig a kívánt eredeti iskolai bizonyítványok nélkül nyujtatnak be, számot nem tarthatnak. 3—3

Dunavizállás: Budán, oct. 8-án: 6' 2" 6" az 0 felett.